

Діана Гласс

помічниця

— Погляньте лишень! — вигукує місис Бентрі. — Яка краса! Я вже й не пригадаю, коли востаннє бачила в нас людей на ковзанах. А ти, Джейн?

Експрес «Гранд Альпін» об'їжджає замерзле озеро. Туди-сюди сновигають ковзанярі — яскраві кольорові цятки на тлі блілого пейзажу.

— І я ні, моя люба, — відказує міс Марпл. — Хоч для кожного, у кого було вікторіанське дитинство, ця картина цілком звична.

— Діано, — місис Бентрі повертається до мене, — ти вже подивилася розклад потягів? На випадок, якщо нам знадобиться щось тут, біля підніжжя.

— Так, місис Бентрі, — відповідаю я. — Останній потяг униз рушає о десятій вечора, а останній угору — на пів години пізніше. Перший ранковий униз їде о восьмій, а перший угору — о восьмій тридцять.

— І чому вони ходять аж так пізно? — цікавиться місис Бентрі.

— Мабуть, аби гості могли повечеряти в містечку, — відказую я. — А ще тут є казино — одне з тих дуже небагатьох, що працюють у Швейцарії законно.

— Ну, таке нам точно не знадобиться, правда, Джейн? — каже місис Бентрі. — А от гарна вечерея...

— Мені дуже імponує гра в бридж, — замислено озивається міс Марпл. — Але я б нізащо не грала в карти на гроші. Мені завжди здавалося, що таке заняття — не для справжньої леді. Хоч, може, я занадто старомодна.

Подруга місис Бентрі — просто ідеальне втілення невеличкої старенької леді, може, занадто ідеальне насправді: з горою вовни на колінах і в'язальними спицями в руках, що клацають мало не в такт із тутух-тудухканням потяга об колії зубчастої залізниці. Ніщо не збиває її з власного ритму: ані хилитання вагона чи штурхання плеча її сусіда, ані крутий підйом, коли потяг починає рух на гору.

— У готелі є власна ігрова зала, — кажу я. — Поруч із бібліотекою, як і написано в буклеті.

— Діана, — місис Бентрі звертається до своєї літньої подруги, — страшенно вправна й дуже сильно спрощує мені життя, особливо зараз, коли в моїй макітрі нічого не затримується довше, ніж на дві хвилини.

Місис Бентрі мені подобається, навіть коли іноді говорить про мене так, наче мене немає в кімнаті. Далі вона повертається в мій бік:

— Скількома мовами ти, кажеш, розмовляєш, Діано?

— Трьома, — відказую я.

— Ви познайомилися в потязі, правда? — запитує міс Марпл.

— Так, — пояснюю. — Я верталася в Лондон з гостин у моєї тітки в Мач-Бенемі. Ми розговорилися з місис Бентрі, і вона поділилася, що шукає помічницю, аби давати раду своїм справам після... — я раптово замовкаю, не впевнена, як продовжувати.

— Після Артурової смерті, — завершує за мене місис Бентрі буденним тоном.

— Саме так, — вдячно підхоплюю я. — І ще для того, щоб організувати подорож. А я саме збиралася скоротити свій секретарський робочий графік у Воєнному офісі до одного дня на тиждень, тож ми одразу на місці про все й домовились.

Місис Бентрі прихильно усміхається:

— Люба, за ці кілька місяців ти принесла стільки втіхи старій самотній жінці. Ясна річ, у мене своїх четверо, і вони не забувають навідувати стареньку матір, але в них стільки власних клопотів! — вона зітхає, однак знову збадьорюється, щойно помічає краєвид. — Це ж ти запропонувала це місце, Діано, правда? Чи... — вона на мить насуплюється, — чи це я вчитала про нього в газеті? Бачте! Ох і забудькувата стала.

— По-моєму, ви отримали буклет поштою, місис Бентрі, — кажу я.

— Точно! Згадала. Розкішний кольоровий екземпляр. І як тут не думати, що вони навмисне розсилають такі вдовам, які тільки й чекають, аби розтратити чоловікові статки? А ще в отих буклетах завжди перебільшують, яке в них усе досконале. Хоча про це місце таки, здається, не збрехали. Ви тільки подивіться на цю красу! — вона махає рукою на краєвид за вікнами вагона.

Сніговий килим сяє, наче підсвічений ізсередини. Крихітна чорна білка в пухнастому кошу стрибав з однієї важкої гілки на іншу, струшуючи міради сніжинок. Коли ми входимо в поворот, серед темних ялин, що виструнчуються, наче вартів, я завважую ледь помітний рух, і три кудлаті альпійські козиці в брунатних зимових шубах

граційно відстрибують від червоного металевого монстра, який оце щойно потурбував їхній спокій.

Тепер наш невеличкий потяг по-справжньому видряпується схилом. Можна буквально відчутти, як його вагу натужно тягне вгору, поки шестерні з'єднуються із зубцями рейки. Лунає кілька зойків, коли пара дорожніх футлярів та валіз повільно зсуваються вниз посеред проходу.

З обох боків вагона крізь вікна й дерева можна мигцем углядіти Сент-Селест — іграшкове містечко внизу, без жодних ознак життя з цієї висоти. Вїжджаємо в невелику хмару, і на якусь мить усе зникає; а потім виринаємо понад усім, і я пригадую свої кілька мандрівок літаком — оте химерне відчуття відокремленості від світу внизу. Один француз вказує на орла, що крилами виписує граційні арки попід нами.

У потязі тісно від тіл наших майбутніх співмешканців і задушливо від нашого дихання. Раз у раз чується тріск стативи, коли труться одне об одного плечі в наелектризованому хустрі. Щойно всі зайшли у вагон, здійнялася непристойна метушня навколо місць біля вікон: аби краще бачити гірські вершини. Британці в нашому товаристві залишилися ні з чим, гнівливо жаліючись на гострі лікті з материка.

Я приглядаюся до подорожніх — наших майбутніх співмешканців. Легко вирізнити американців,

адже ті на вигляд здоровіші та заможніші, ніж решта: припускаю, через відсутність воєнного нормування їжі. У французів — найкраще хутро, проте в італійців — найелегантніший багаж. Англійці, на жаль, видаються доволі сірими й понурими. З нами їдуть навіть німці. Щоразу, як ті заговорюють, старий британський військовий навпроти них виразно наїжачується. А ще серед нас, як не дивно, п'ять чи шість груп черниць, яких заледве можна розрізнити за кольорами ряс: темно-синій, чорний, сіро-синій.

Знову повертаюся до своїх літніх товаришок і трохи збентежуюсь, збагнувши, що міс Марпл дивиться на мене блакитними, наче порцеляновими очима, схиливши голову набік. Я ввічливо усміхаюся, очікуючи, що вона відведе погляд. Однак жінка не відводить, очевидно, зовсім не переймаючись тим, що її цікавість помітили.

Не можу не думати, що вона в мені бачить. Чи, може, дивиться на мене з відчуттям певної спорідненості? Ще одна незаміжня жінка. Майже чотири десятки років різниці між нами насправді не суттєві. Ми однаково корисні (чи некорисні) для суспільства — вона і я. Жодна з нас не довела своєї *продуктивності* — у материнстві чи деінде. Ми компаньйонки. Жінки, яких залишили позаду. Місис Бентрі як дружина — попри те, що

віднедавна стала вдовою, — жінка зовсім іншого гатунку. За нею всюди тягнеться шлейф авторитету, якого нам ніколи не здобути. А втім, мені подобається допомагати місис Бентрі. Це дає відчуття мети та спільності — не порівняти з монотонними завданнями Воєнного офісу.

— Який гарний кулон, люба.

Минає кілька секунд, перш ніж я усвідомлюю, що міс Марпл звертається до мене, визираючи з-понад в'язальних спиць.

— Дякую.

— Можна, будь ласка?..

— О, звісно, — я виймаю його з комірця сорочки, аби показати їй каблучку на ланцюжку.

— Срібло, — каже вона, оцінюючи прикрасу, наче ювелір. — Два серця й сім камінців. Дуже симпатичне.

Вона відпускає ланцюжок, і я сідаю на місце, відчуючи полегшення, коли місис Бентрі повертається до міс Марпл.

— Чим би ти хотіла зайнятись, поки ми тут?

— Гадаю, основним моїм заняттям буде сидіти в готелі й роздивлятися гори за вікном, — відказує міс Марпл. — Як на мене, їхню морозну красу найкраще можна оцінити з тепла та затишку. До того ж у мене ревматизм. А ще я везу з собою бінокль, щоб споглядати птахів.